การจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Music practice course learning management by using project base learning to strengthen lifelong learning skills.

ธิติ ปัญญาอินทร์[1*] ณัฐวัฒน์ โฆษิตดิษยนันท์[2] วีระยุทธ สุทโธ[3] คณิต พรมนิล[3] และกชพร อู่ไพบูรณ์[3]

Thiti Panya–in[1*], Nathawat Kositdisaayanan[2], Veerayut Suttho[3], Kanit Promnil[3], and Kotchaporn Uoophaiboon[3]

Received: 3 February 2020
Revised: 24 April 2020
Accepted: 30 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรีตามแนวคิดโครงการเป็นฐานและเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวทางการใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี ระยะที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระยะ ที่ 3 ประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ รายวิชาปฏิบัติดนตรี ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ให้กำหนดโจทก์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้สืบค้นแสวงหาความรู้ ให้เลือกสรรองค์ความรู้ ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ และให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ 2) ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบพบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ รายวิชาปฏิบัติดนตรี ตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติดนตรี การปฏิบัติดนตรี โครงการเป็นฐาน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

[1] อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[1] Lecturer Dr., Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

[3] อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

[*] Corresponding e-mail: thiti.py@bru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop the Music practice course Learning management by using project base learning to strengthen lifelong learning skills 2) to study the efficiency of the of the learning management. This study was Research and Development. The research design of this study was Research and Development. There was 4 steps 1) to study the guideline of project base learning in Music practice course Learning management 2) to develop the learning management by project base learning to strengthen lifelong learning skills 3) to evaluate the output of learning management 4) to evaluate the model by using project base learning to strengthen lifelong learning skills. The result was found that 1) the Process of learning management using project base learning to strengthen lifelong learning skills had 5 elements: main ideas, aims, learning department, learning method and evaluation and also there were 5 steps of learning management: to provide the question in self-learning, research, knowledge value and knowledge adaptation. 2) The effective study shown that the students had Lifelong learning skills after the class equal 81.13 percentages, it has been higher than expected, and also the students were satisfied on using learning management by using project base learning to strengthen lifelong learning skills.

Keyword: learning management, music practice, project base, lifelong learning skills

บทนำ

การเรียนรู้ส่งผลให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลง มนุษย์เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวทั้งของเล่น พ่อแม่และผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เมื่อเติบโตขึ้น การพบปะผู้คนในสังคมที่แตกต่างส่งผลให้มนุษย์แต่ ละคนมีความคิดและมีวิธีการหาความรู้ที่ต่างกัน และเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา ขณะ มนุษย์เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดกระบวนการซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) เข้าสู่ โครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา กระบวนการดังกล่าวเป็นการน าความรู้ใหม่ที่ได้รับ รวมเข้าสู่กรอบของความรู้เดิม จากนั้นเมื่อมนุษย์เติบโตและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น จนกระทั่งเกิดการค้นพบว่าประสบการณ์ใหม่นั้นมี ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลที่มีอยู่ ส่งผลให้เกิดกระบวนการปรับตัว(Accommodation) คือการปรับโครงสร้าง ทางความรู้ที่มีอยู่เดิมให้มีความเหมาะสมกับความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น (Flavell, 1963: 262-263)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีการจัดให้ดนตรีเป็นวิชาหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องได้เรียนในทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนนั้นได้เกิดประสบการณ์ทางดนตรี เกิดความเข้าใจในการที่จะรับรู้ดนตรีและสามารถเลือกสรรผลงานทางดนตรีที่ดี ที่พึงเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อตนเองได้ การศึกษารายวิชาภาคทฤษฎีเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดนตรีที่มีความสำคัญ เป็นส่วนเชื่อมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติดนตรีและการศึกษาดนตรีในด้านต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาทางด้านดนตรีมีความคล้ายกับการศึกษาของศาสตร์ด้านอื่นๆ ที่ต้องมีการเรียนรู้ ฝึกฝน การศึกษาความหมายการศึกษาที่มาเพื่อให้เกิดความรู้ทางดนตรี สามารถรับรู้และเข้าใจดนตรีได้อย่างแท้จริง ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2541: 48) ได้กล่าว ถึงการเรียนดนตรีในระดับอุดมศึกษาว่าผู้เรียนในระดับนี้ต้องการผู้ชี้นำที่ดี ตลอดจนการมีส่วนร่วมในประสบการณ์ต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจแนวคิดต่างๆ ทางดนตรีได้อย่าง ลึกซึ้งสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะดนตรีอย่างมีความหมายได้โดยการแนะนำของผู้สอน ซึ่งสิ่งที่ขาดมิได้คือการจัดกิจกรรมดนตรีให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในฐานะผู้สร้างสรรค์ผู้แสดงและผู้ฟัง ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ดนตรีให้ผู้เรียนให้มากที่สุด

The National Association for Music Education (2001) ได้กล่าวถึง มาตรฐานสำหรับการศึกษาทางดนตรีไว้ดังนี้ มาตรฐานสำหรับการศึกษาดนตรีประกอบด้วย ด้านการร้องเพลง

ทั้งร้องเดี่ยว หรือการร้องเพลงแบบอื่นๆ ที่มีความหลากหลายที่เป็นองค์ประกอบทางดนตรี ด้านการปฏิบัติเครื่องดนตรี ในลักษณะของการแสดงเดี่ยว หรือการแสดงร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางองค์ประกอบดนตรี ด้านการด้นทำนอง (Improvise) การแปรทำนอง (Variations) และประดับตกแต่งทำนอง (Ornamentation) ด้านประพันธ์และการเรียบเรียง ด้านการอ่านและเขียนโน้ต ด้านการฟัง การวิเคราะห์ และการบรรยายทางดนตรี ด้านการประเมินดนตรี และแสดงดนตรี มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ และมีความเข้าใจในความเกี่ยวข้องของดนตรีกับประวัติ ศาสตร์ดนตรีกับศิลปะแขนงอื่นๆ

ในระบบการศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ สติปัญญา และ คุณธรรม การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นให้นักเรียนท่องจำแต่ตัวหนังสือในบทเรียน และทำตามคำสั่ง ของครูอาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนได้เต็มที่ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทดลอง ไม่กล้าลงมือทำกิจกรรมที่นอกเหนือจากคำสั่งของครู นอกจากนี้ สังคมไทยยังมีรากฐานทางความคิดที่ให้ผู้น้อย เชื่อฟังผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มากกว่า ทั้งนี้สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัยและมีแนวโน้มที่จะพัฒนา อย่างไม่สิ้นสุด อาจารย์ผู้สอนในฐานะบุคคลสำคัญที่มีหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การศึกษาที่ตั้งไว้ ต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น วิเคราะห์และดึงศักยภาพในตัวผู้เรียนออกมา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และที่สำคัญซึ่งควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือ กระทำกิจกรรมต่างๆมากกว่าการท่องจำตัวหนังสือในบทเรียนเท่านั้น ในทางการศึกษา มีแนวคิดการเรียนรู้หนึ่งที่ เน้นให้เรียนรู้ผ่านการกระทำภายใต้หัวข้อที่ผู้เรียนสนใจเพื่อกระตุ้นการค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจาก ประสบการณ์ คือ การเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐาน (Project-based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตุจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุษฎี โยเหลาและคณะ, 2557: 19-20)

กระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่ดี เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งสังคมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ในสังคมสามารถเกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายและตลอดเวลา ด้วยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งเอื้อต่อทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆที่เป็นความรู้ใหม่ รับรู้ในการเปลี่ยนต่างๆ ของสังคมโลก ทั้งนี้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูงสุดในระบบการศึกษา ซึ่งศาสตร์ทางด้านดนตรีศึกษาเป็นศาสตร์ที่ต้องพัฒนาต่อไป โดยในปัจจุบันหลักสูตรดนตรีศึกษาเป็นหลักสูตรที่ผลิตครูดนตรีเป็นหลักสูตร 5 ปี ที่แตกต่างไปจากหลักสูตรดนตรี 4 ปี โดยหลักสูตรศึกษานั้นมุ่งเน้นผลิตครูดนตรี มีการกำหนดสาระวิชาชีพครูเพิ่มกว่าหลักสูตรเดิมที่ผ่านมา โดยมีการกำหนดให้เรียนเกี่ยวกับการวิจัยทางดนตรี การจัดการเรียนรู้ทางดนตรี และการจัดกิจกรรมเสริมทางครูดนตรี

ทั้งนี้รายวิชาที่กำหนดในหลักสูตรหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์นั้นมีรายวิชาทฤษฎีและรายวิชาปฏิบัติซึ่งการดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรีตามแนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเป็นการสร้างพื้นฐานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเป็นครูดนตรีที่มีความพร้อมทางด้านทักษะการปฏิบัติดนตรี เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์จากตนเองและมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนและสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้การจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพของการใช้ใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี การวิจัยระยะนี้เป็นการสืบค้น ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูผู้สอนดนตรี และการศึกษาข้อมูลเชิงเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับครูผู้สอนดนตรีเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูผู้สอนและสภาพของการใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี ซึ่งกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หมู่ 2 ที่กำลังศึกษาและลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือเอก ในภาคการศึกษาที่ 1/2563 จำนวน 19 คน

การวิจัยระยะที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต แล้วนำกระบวนที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติดนตรี จำนวน 19 คน ที่ไม่ใช้กลุ่มเป้าหมาย และนำกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรับปรุงแก้ไข

การวิจัยระยะที่ 3 ประเมินผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา เรียนรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือเอก สำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลา 8 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรีเพื่อเสริม สร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยตั้งผลการประเมินความ พึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดับดีขึ้นไป

การวิจัยระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นการทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว (Single Group Time Series Design) ในการประเมินการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ โดยตั้งเกณฑ์ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนไว้ร้อยละ 80

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอใน 2 ประเด็นดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

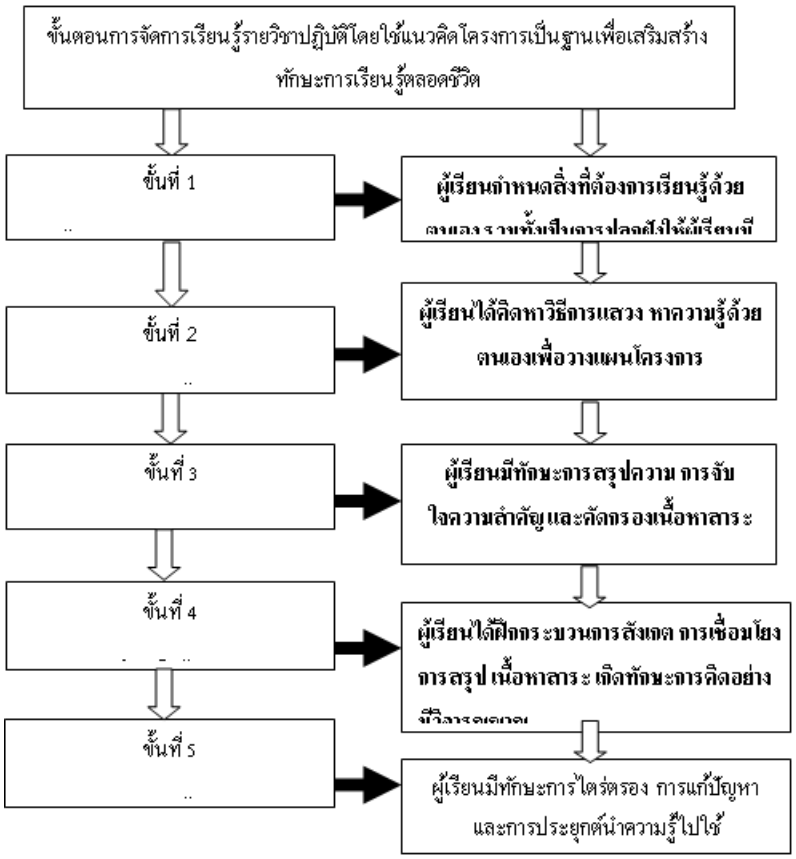
1.1 การค้นหาแนวคิดในการทำโครงการ โดยให้กำหนดโจทก์การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อจัดการนำเสนอผลงานทางดนตรี ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเรียนปฏิบัติเครื่องเอก โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาหรือเลือกศึกษา บทเพลงที่จะนำเสนอ ที่ตนเองสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในการ ยกตัวอย่างหัวข้อที่ผู้เรียนเลือกศึกษา มีดังนี้ การปฏิบัติกีตาร์คลาสสิคเพลงไทย การปฏิบัติไวโอลินเพลงไทย การปฏิบัติเครื่องลมไม้ในสไตล์ดนตรีแจ๊ส การปฏิบัติรวมวงเครื่องทองเหลือง

1.2 การวางแผนโครงการ โดยให้สืบค้นแสวงหาความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อจัดการนำเสนอผลงานทางดนตรี โดยการสืบค้นตามหัวข้อและประเด็นตามโจทก์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือก โดยผู้สอนส่งเสริมและแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสืบค้นแสวงหาความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนได้ทบทวนแนวคิดและประสบการณ์ของตนเอง หรือรูปแบบดนตรีที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ตนเองเลือก เพื่อวางแผนการฝึกซ้อม

1.3 การดำเนินโครงการ โดยผู้เรียนให้เลือกสรรองค์ความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนเลือกสรรหาเนื้อหาจากการสืบค้นแสวงหาความรู้เพื่อจัดการนำเสนอผลงานทางดนตรี โดยผู้สอนจะต้องแนะนำเทคนิควิธีการเลือกสรรองค์ความรู้จากฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนต้องสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นให้ตรงหรือสอดคล้องกับโจทก์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเลือกไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการสรุปความ ทักษะการประเมินและคัดกรองเนื้อหาสาระ และทักษะการใช้สารสนเทศ ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้วต้องนำมาคัดกรอง เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่เป็นจริง ถูกต้อง และเชื่อถือได้

1.4 การประเมินโครงการ ให้ประเมินค่าองค์ความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนประเมินการปฏิบัติดนตรี จากการศึกษาในขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมา โดยผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการสังเกต การสัมภาษณ์บุคคล การเชื่อมโยง การสรุป เนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนได้ข้อมูลความรู้ที่เป็นจริง ถูกต้อง และเชื่อถือได้ ผู้เรียนจะนำเอาข้อมูลที่นั้นมาประเมินโดยการสรุปเนื้อหาสาระ เป็นต้น

1.5 การนำเสนอโครงการ ให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการแสดงผลงานทางดนตรีในรายวิชาปฏิบัติเครื่องเอก ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสถานการณ์จริงที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยผู้สอนจะต้องชี้แนวทางและแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการไตร่ตรอง การแก้ปัญหาและการประยุกต์นำความรู้ไปใช้

รูปภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 จากผลการวิจัยนี้ ผลนั้นเกิดเนื่องมาจากการการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เริ่มด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองมีความสนใจ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

3.1 นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 จากผลการวิจัยนี้ ผลนั้นเกิดเนื่องมาจากการการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เริ่มด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองมีความสนใจ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้

3.2 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมระดับมากที่สุด (x= 4.52) จากผลความพึงพอใจเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนกำหนดเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้ฝึกกระบวนการคิดวางแผนอย่างมีระบบ การเลือกสรรและประเมินโครงการ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามสถานการณ์ต่าง ทำให้ผู้เรียนมีมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และมองเห็นถึงการนำไปใช้ในการเป็นครูดนตรีในอนาคต ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ หลักการ จุดมุ่งหมายสาระการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ การค้นหาแนวคิดในการทำโครงการ การวางแผนโครงการ การดำเนินโครงการ การประเมินโครงการ การนำเสนอโครงการ จากการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีขั้นตอนต่างๆ ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้เรียนความสอดคล้องกับ กระบวนการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศรัญญา ศิริวรศิลป์ (2558: 1161-1175) กล่าวว่า เนื่องจากผู้เรียนต้องสามารถนำเสนอความสำคัญ ของโครงการที่ต้องการทำ ระบุวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน (ถ้าโครงการเกี่ยวข้องกับการทดลอง) ระยะเวลา นอกจากนี้การศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกระบวนการในการดำเนินโครงการ ผลของโครงการ สรุปและอภิปราย ของโครงการ จนถึงขั้นตอนสุดท้ายคือการเผยแพร่และนำเสนอรูปเล่มรายงานล้วนเป็นกระบวนการของการทำวิจัยทั้งสิ้น

2. การจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.13 ซึ่งสูงกว่าที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 และนักศึกษา มีความพึงพอใจต่อความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในภาพรวมระดับมากที่สุด ซึ่งการจัดการเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติโดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีขั้นตอนต่างๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสรุปความ การจับใจความสำคัญ ทักษะการประเมินและคัดกรองเนื้อหาสาระและทักษะการใช้สารสนเทศ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงสถานการณ์ต่างๆ และนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภารัตน์ จันทร์แม้น และ อนิรุทธ์ สติมั่น (2557: 1163-1176) กล่าวว่า วัยของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงการเป็นฐาน เนื่องจากกระบวนการคิดและพัฒนาการแต่ละช่วงวัยมีผลต่อการจัดการเรียนรู้เช่น ถ้าต้องการสอนเรื่องเสียงให้ เด็กอนุบาล ครูอาจจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เล่นเครื่องเคาะจังหวะหรือเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ สำรวจเสียงรอบกาย สังเกตเสียงสูง-ต่ำ, ดัง-เบา ตามด้วยการใช้คำถามว่า “เสียงเกิดมาจากอะไร” และอาจให้ผู้เรียนได้กลับไปสังเกต เสียงต่างๆจากของเล่นที่ตนชื่นชอบกับผู้ปกครอง จากนั้นนำมาพูดคุยกับครูในห้องเกี่ยวกับเสียง เป็นต้น เด็กจะ ได้เรียนรู้เรื่องเสียงผ่านประสบการณ์ ผ่านการกระทำจากสิ่งที่ตนสนใจ อย่างไรก็ตาม หลังจากที่โครงการ ดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งแล้ว ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นในการท าโครงการมากขึ้นเนื่องจากเข้าใจถึง เป้าหมายและความสำคัญของโครงการ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกในกลุ่มและเพื่อนกลุ่มอื่น อย่างมีเหตุผล ตลอดจนมีพัฒนาการด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้นเนื่องจากได้เรียนรู้การ ประสานงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการ

ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยผู้เรียนเลือกนำเสนอผลงานการปฏิบัติดนตรีในบทเพลงที่ตนเองสนใจสามารถเชื่อมโยงสามารถนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ เช่นการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเรียบเรียงดนตรี การวิเคราะห์ดนตรี และการวิจัยดนตรี ซึ่งทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรเป็นคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ครูผู้สอนดนตรียุคใหม่ ที่ต้องมีความรู้ความสามารถทางดนตรีทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ รวมถึงความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ทางดนตรีแก่ผู้เรียนในสังคมศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูดนตรี ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดโครงการเป็นฐาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูดนตรี

ข้อเสนอแนะที่ได้จากวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการกำหนดความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ชัดเจนในคำอธิบายรายวิชา

2. อาจารย์ผู้สอนดนตรีควรมีการบูรการการจัดกิจกรรมทางดนตรีต่างๆ ให้เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการของการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้เรียนในรายวิชาต่างๆ

2. ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาทางด้านดนตรี

3. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับครูดนตรี

4. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูดนตรีในสังคมศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กรมวิชาการ. (มปป). *สรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์.* กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2538). *จิตวิทยาการสอนดนตรี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุษฎี โยเหลา และคณะ. (2557). *การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ ความสำเร็จของโรงเรียนไทย.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ์.

สุภารัตน์ จันทร์แม้น, และอนิรุทธ์ สติมั่น. (2557). ผลการเรียนอีเลิร์นนิงแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการท างานร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, 7*(2), 1163-1176.

ศรัญญา ศิริวรศิลป์. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการและความสามารถด้านกระบวนการวิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ วิจัยเป็นฐาน. *Veridian E-Journal, 8*(2), 1161-1175.

Flavell, J.H. (1963). *The developmental psychology of Jean Piaget*. New York: D. Van Nostrand.

The National Association for Music Education. (2001, October 5). *National Standards for Music Education.* Retrieved from http://www.menc.org/publication/books/standardsHtml